

**KABAK KEMANEDE TRANSPOZİSYON BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK
EĞİTİMCİ VE İCRACI GÖRÜŞLERİ****Educator and Performer Views on Developing Transposition Skills on *Kabak Kemane*****Deniz DİNCEL *****Özgür ÇELİK ******Soner ALGI *******ÖZ**

Bu araştırma kabak kemane eğitiminde kullanılacak olan transpoze eğitim materyallerinin tasarımına ilişkin eğitimci ve icracı görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında kabak kemane eğitimi veren akademisyenler ve icracılar ile görüşülmüştür. Araştırma nitel veri toplama yöntemlerinden faydalanılarak sonuçlandırılmıştır. Bu bölümde kaynak tarama, doküman analizi, içerik analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu çeşitli üniversitelerde kabak kemane dersi veren öğretim elemanları (n:17) ve farklı kurumlarda çalışan kabak kemane icracıları (n:17) oluşturmaktadır. Araştırmada uzman görüşleri alınarak hazırlanmış 15 açık uçlu sorudan oluşan öğretim elemanı görüşme formu ve 13 açık uçlu sorudan oluşan icracı görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler doküman analizi yöntemi ile analiz edilerek nitel verilere dönüştürülmüş, sorulardan elde edilen cevaplar ile ilgili temalar belirlenerek bulgular bölümünde değerlendirilmiştir. Sonuç olarak öğretim elemanlarından ve icracılardan elde edilen bulgulara göre en yaygın kullanılan akort düzenin "Kabak kemane düzeni" olduğu ve bu düzenin re-la-re-la olarak akortlandığı, bu düzenin dışında "Rast düzeni, Azeri düzeni, Bozlak düzeni" gibi farklı düzenlerde de eğitim verilmesi gerektiği, transpoze icraya yönelik hazırlanan etüt ve egzersizlerin çalışmanın öğrencilerin farklı tonlardaki icra kapasitesini geliştirdiği, deşifre algısını genişlettiği, parmak becerilerini geliştirdiği ve farklı tonlarda solfej okuma becerilerini geliştirdiği sonuçları ortaya çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kabak kemane, Müzik eğitimi, Halk müziği, Transpoze, Çalgı eğitimi

ABSTRACT

This research was prepared to determine the opinions of educators and performers regarding the design of transposition training materials to be used in *kabak kemane* education. Within the scope of the research, interviews were conducted with scholars and performers who provide kabak kemane training. The research was concluded by utilizing qualitative data collection methods. In this section, document analysis, literature review, semi-structured interview forms, and content analysis were used. The study group of the research consists of instructors (n:17) who teach kabak kemane courses at various universities and performers (n:17) working in different institutions. In the research, an instructor interview form consisting of 15 open-ended questions and a performer interview form consisting of 13 open-ended questions, prepared by taking expert opinions, were used. The obtained data were analyzed using the document analysis method and converted into qualitative data. Themes related to the answers obtained from the questions were determined and evaluated in the findings section. As a result, according to the findings obtained from the instructors and performers, the most used tuning system is re-la-re-la, and this system should be named "Kabak Kemane Tuning." Besides this system, it was concluded that education should also be provided in different tunings such as "Rast Tuning," "Azeri Tuning," and "Bozlak Tuning." The study revealed that practicing etudes and exercises prepared for transposition performance improves students' performance capacity in different tones, expands their sight-reading perception, enhances finger skills, and develops their solfeggio reading skills in different tones.

Keywords: Kabak kemane, Music education, Folk music, Transposition, Instrument education

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 17.09.2024 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 24.10.2024

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuvarı, denizdincel@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3007-0240

** Doç. Dr., Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı, ozgurkemane79@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0885-8821

*** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, soneralgi@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2354-2844

EXTENDED ABSTRACT

It is known that the education of the gourd fiddle has continued to this day through the master-apprentice relationship using the traditional method of "meşk" for generations. Today, this process continues with instrument training methods supported by scientific studies, in addition to this traditional education system, which still plays a significant role in the training of an instrument. Alongside the "meşk" system, which plays a major role in acquiring style and manner in Turkish music, it is known that education continues with innovative methods of this kind. Due to the *kabak kemane* being a fretless and bowed instrument, systematic and regular studies containing methods are needed to develop the execution of regional styles, intonation, and right-left hand coordination. Therefore, it is important to continue *kabak kemane* education in the light of methodological studies and within the master-apprentice relationship. The concept of transposition, frequently encountered in the performance areas of Turkish folk music, varies according to the vocal and choir range. For example, in cases where a piece centered on the note "A" according to relative notation needs to be performed from the note "D" or "E" according to the vocal or choir range, performers can transpose the piece in their minds even if the sheet music is not transposed. While this situation is relatively applicable for fixed-pitch instruments like the *bağlama*, it can cause problems such as changes in string and finger numbers and intonation issues for a fretless and bowed instrument like the *kabak kemane*. It is crucial to consult expert opinions on how to design transposition applications for the *kabak kemane*. It is believed that the experiences obtained from the personal performances of expert *kabak kemane* performers and instructors will shed light on this field. With the data obtained from experts, it will be better understood which techniques should be used for transposition applications for the *kabak kemane*. It is thought that the technical features of *kabak kemane* performance will be improved by implementing this method, which is already used in practice, with methods designed on scientific foundations and supported by studies, exercises, and sample pieces. This research aims to contribute to the transposed performance and education of the *kabak kemane* by determining the use of transposition in *kabak kemane* education by instructors in institutions providing professional music education and the use of transposition by *kabak kemane* performers. Additionally, it aims to increase the potential for transposed performance while preserving the traditional performance structure of the *kabak kemane*.

In the research, document analysis, literature review, semi-structured interview forms, and content analyses were used. This study, which examines how to design practices aimed at developing transposition skills in *kabak kemane* education supported by exercises, studies, and sample works, was concluded using the case study design, one of the qualitative research methods, with expert opinions.

Instructors teach different tuning systems in their lessons and refer to these tuning systems as *düzen* (tuning). The most commonly used tunings are: 1. *Kabak Kemane/Learning Tuning* (re-la-re-la), 2. *Rast Tuning* (re-la-re-sol), 3. *Third String Stable Kabak Kemane Tuning* (re-sol-re-la), 4. *Violin Tuning* (mi-la-re-sol), 5. *Azeri/Kamancha Tuning* (mi-la-mi-la), 6. *Eviç Tuning* (re-la-re-fa#), 7. *Bozlak/Abdal Tuning* (re-la-mi-la, do-sol-re-la). It is observed that the most dominant tunings used by instructors in their lessons are "Re-la-re-la" (*Kabak Kemane Tuning*) and "Re-la-re-sol" (*Rast Tuning*). The reason for the frequent use of the *Kabak Kemane* tuning in the educational process is thought to be due to the fact that the fret positions are the same in both octaves, making it easier to learn. Instructors start their education at the beginner level using *Kabak Kemane* tuning and

Rast tuning. However, there are disagreements about which tunings should be taught in which order at advanced levels. This is thought to be due to the lack of methodological unity in national Kabak Kemane education.

It is observed that all the instructors interviewed within the scope of the research provide transposition training in their courses. Some educators provide transposition training for 1 note, while others provide it for up to 6 notes. The number of notes to be transposed is determined by the instructors and varies according to the students' readiness levels. It is generally found that these levels correspond to the 3rd and 4th years of undergraduate studies.

It is believed that the methods to be developed, supported by studies, exercises, and sample works produced by taking into account the opinions of both kabak kemane performers and instructors regarding the transposition training of the kabak kemane, will make significant contributions to the education and performance of the kabak kemane.

Kabak kemane eğitiminde nesillerdir meşk usulü kullanılarak usta-çırak ilişkisi içerisinde bir eğitim yapısına sahip olarak günümüze değin süregeldiği bilinmektedir. Günümüzde hala bir çalgının eğitiminde büyük rol oynayan bu geleneksel eğitim sisteminin yanı sıra, bilimsel çalışmalar ile desteklenmiş çalgı eğitimi metotları ile birlikte bu süreç devam etmektedir. Türk müziğinde tavır ve üslup kazanımında büyük rol oynayan meşk sistemine ek olarak yenilikçi bu tür metotlar ile eğitimin devam ettiği bilinmektedir. Usta-çırak ilişkisi ve meşk usulündeki eğitimi de tamamen terk etmeden çalgının teknik kapasitesinin artırıldığı etüt, egzersiz ve örnek eserler ile yapılan eğitimin çalgı icrasına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir (Cevher, 2015: 1). Kabak kemanenin perdesiz ve yaylı bir çalgı olması sebebiyle yöresel tavırların icrası, entonasyon, sağ-sol el koordinasyonunun geliştirilebilmesi için sistematik ve düzenli çalışmalar içeren metotlara ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzde usta-çırak öğreniminden sistematik bir eğitim sistemine doğru yönelinmektedir ve bu süreçte her eğitimci kendi oluşturduğu eğitim planına uygun ilerlemektedir (Yöntem ve Türkmen, 2023: 93). Bu sebeple kabak kemane eğitiminin metodolojik çalışmalar ışığında ve usta-çırak ilişkisi içerisinde devam ettirilmesi önemlidir.

Bu metodolojik çalışmalar yapılırken kabak kemanenin organolojik yapısının da iyi bir şekilde bilinmesi gerekmektedir. Kabak kemanenin boyutları, eşik mesafesi, tel sayısı, kalınlığı ve tellerin hangi seslere akortlanarak icra edildiği gibi bilgiler bu alanın temelini oluşturmaktadır. Tellerin belirli bir uyuma göre akortlanmasına düzen denilmektedir. Gerekten ve Özdek düzen kavramının iki şekilde ele alınması gerektiği görüşündedirler. Bu görüşe göre birincisi tellerin ayarlanması, düzenlenmesi anlamında kullanılan “Tel düzenleri” iken, ikincisi ise perdelerin ayarlanması anlamında kullanılan “Perde düzenleri” dir (Gerekten ve Özdek, 2020: 105). Tarihsel süreç içerisinde kabak kemanenin tellerinin farklı seslere akort edildiği ve bu düzenlerin günümüze değin nesillerce aktararak geldiği bilinmektedir. Kabak kemandeki bu düzenlerin belirlenmesinde icracının ve eserlerin ses genişliği, tel sayısı, eşlik edilen koro veya vokalin ses genişliği, icracının performans kaygısı ve icra ettiği yörenin müzikal pratikleri gibi temel unsurların belirleyici olduğu düşünülmektedir (Eşigül, 2021: 202). Ayrıca bu düzenleri belirleyen unsurlar bazı durumlarda transpoze icra yapılmasını da gerektirmektedir. Türk halk müziği icra alanlarında sıkça karşılaşılan transpozisyon kavramı, vokalin ve koronun ses genişliğine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin görece notasyona göre la karar sesi ekseni bir eserin koro veya vokal ses genişliğine göre re perdesinden veya mi perdesinden icra edilmesinin gerekli olduğu durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu durumda icracılar eserin notası transpoze edilmemiş olsa dahi zihinlerinden transpoze ederek eseri icra edebilmektedirler. Bağlama gibi sabit perdeli çalgılar için bu durum nispeten uygulanabilir olsa da kabak kemane gibi perdesiz ve yaylı bir çalgı için bu durum tel ve parmak numaralarının değişimi, entonasyon sorunları gibi problemleri ortaya çıkarabilmektedir (Dincel, 2024: 3). Bağlama için akademik boyutta üretilmiş transpozisyon uygulamalarının olduğu, fakat kabak kemane için bu yayınların sayısının görece az olduğu bilinmektedir. Alan ile ilgili yapılan çalışmaların başında Çelik’in “Kabak Kemane Metodu 1”, “Kabak Kemane Metodu 2”, “Kabak Kemane Metodu 3” ve “Kabak Kemane İçin Pozisyon Değiştirme Önerileri” adlı makalesi alan ile ilgili öncü çalışmaları oluşturmaktadır (Çelik, 2019: 1).

Kabak kemane için üretilecek olan transpozisyon uygulamalarının nasıl tasarlanacağı konusunda uzman görüşlerine başvurulması oldukça önemlidir. Alanında uzman kabak kemane icracıları ve öğretim elemanlarının kişisel icralarından elde ettikleri tecrübelerin bu alana ışık tutacağı düşünülmektedir. Uzmanlardan elde edilen veriler ile kabak kemane için transpozisyon uygulamalarının hangi teknikler ile yapılması gerektiği daha iyi anlaşılacaktır. Pratikte hali hazırda kullanılan bu yöntemin uzman görüşleri alınarak, bilimsel temeller ile

tasarlanarak etüt, egzersiz ve örnek eserler ile desteklenmiş metotlar ile uygulamaya geçilmesi kabak kemane icrasının teknik özelliklerini geliştireceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, kabak kemane icracılarının ve üniversitelerde kabak kemane eğitimi veren öğretim elemanlarının transpoze kullanım durumlarını ihtiyaçlarını ve alışkanlıklarını inceleyerek kabak kemanenin transpoze icrası ve eğitimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca kabak kemanenin geleneksel icra formu değiştirilmeden transpoze icra kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, kabak kemanenin transpoze icrası ile ilgili eğitimci ve icracı görüşlerinin tespit edilmesi konusunda öncü bir çalışma olması bakımından ve bu alanda yapılacak olan diğer çalışmalara katkı sağlaması bakımından önemlidir.

YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde şekillendirilmiştir. Araştırmada durum çalışması desenleri incelenmiş ve araştırmanın konusuna uygun olduğu düşünülen bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Bütüncül tek durum deseni; daha önce çalışılmamış, özgün durumlarda analiz edilecek bir birim olduğunda ve yeni üretilmiş bir teorinin sınanması gerektiğinde kullanılacak olan bir durum desendir (Yin, 1984: 39).

Araştırmada doküman analizi, literatür tarama, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve içerik analizleri kullanılmıştır. Etüt, örnek eserler ve egzersizlerle desteklenen kabak kemane eğitiminde transpoze becerilerini geliştirmek için kullanılan uygulamaların nasıl tasarlanması gerektiğini uzman görüşleri ile inceleyen bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenlerinden bütüncül tek durum deseni kullanılarak sonuçlandırılmıştır.

Bu araştırma Doç. Dr. Soner ALGI ve Doç. Dr. Özgür ÇELİK'in danışmanlığında 29/04/2024 tarihinde tamamlanan "Kabak Kemanede Transpozisyon Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Öğretim Tasarısının Öğrenci Başarılarına Etkisi" isimli doktora tezinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Araştırmanın etik kurul izni Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığının 19/04/2024 tarihli 08 toplantı nolu ve 2024/328 numaralı kararı ile alınmıştır.

BULGULAR

Katılımcılar

Araştırmanın ilk çalışma grubu üniversitelerde müzik eğitimi verilen bölümlerinde kabak kemane eğitimi veren ve iletişime geçilebilen 17 öğretim elemanından oluşmaktadır. Bu öğretim elemanları Türkiye'nin farklı illerindeki üniversitelerde görev yapmaktadırlar. Aşağıda verilen tabloda üniversite isimleri alfabetik sıra gözetilerek sıralanmıştır. Öğretim elemanlarının isimlerine yer verilmemiştir.

Tablo 1. Öğretim Elemanlarının Demografik Bilgileri

Çalıştığı Kurum	Yaş	Cinsiyet	Mesleki Tecrübe	Akademik Unvan	Eğitim Bilgileri
Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	28	Erkek	10	Öğr. Gör.	Sanatta Yeterlilik
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi İcra Sanatları Fakültesi	33	Erkek	10	Öğr. Gör.	Doktora
Ardahan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	34	Erkek	5	Öğr. Gör.	Y. Lisans
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Müziği Dev. Konservatuvarı	39	Erkek	5	Dr. Öğr. Üyesi	Doktora
Erzurum Atatürk Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	35	Erkek	3	Öğr. Gör.	Y. Lisans
Gaziantep Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	54	Erkek	29	Doç. Dr.	Doktora
Gaziantep Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	32	Erkek	9	Öğr. Gör.	Y. Lisans
İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	52	Erkek	31	Dr. Öğr. Üyesi	Doktora
İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	61	Kadın	39	Öğr. Gör.	Sanatta Yeterlilik
İstanbul Medipol Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	65	Erkek	7	Öğr. Gör.	Lisans
İzmir Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	42	Erkek	20	Doç. Dr.	Doktora
İzmir Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	46	Erkek	22	Öğr. Gör.	Lisans
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	33	Erkek	10	Öğr. Elm.	Y. Lisans
Malatya İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	31	Erkek	5	Öğr. Elm	Y. Lisans
Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	37	Erkek	11	Öğr. Gör	Doktora
Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	44	Erkek	13	Dr. Öğr. Üyesi	Doktora
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	34	Erkek	1	Öğr. Gör.	Y. Lisans

Tablo 1'deki veriler ışığında öğretim elemanlarının baskın çoğunluğunun erkek olduğu (n:16), kadın öğretim elemanı sayısının (n:1) ise oldukça düşük olduğu görülmektedir. Kadın öğretim elemanı sayısının erkek öğretim elemanı sayısına oranla düşük olması dikkat çekicidir. Öğretim elemanlarının yaş dağılımlarına bakıldığında ortalamaları 41'dir. En genç öğretim elemanı 28, yaşça en büyük öğretim elemanının ise 65 yaşındadır. Yıl bazında mesleki tecrübe süresine bakıldığında ise öğretim elemanlarının çalışma yıllarının ortalaması 13,5 yıldır. Öğretim elemanlarının eğitim sevipleri bakımından incelendiğinde (n:9) yüksek lisans, (n:6) doktora/ sanatta yeterlilik, (n:2) lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Çalışmanın ikinci katılımcı grubu ulaşılabilen 17 uzman kabak kemane icracılarından oluşmaktadır.

Tablo 2. Kabak Kemane İcracılarının Demografik Bilgileri

İcracı	Yaş	Cinsiyet	Mesleki Tecrübe	Eğitim Bilgileri
1	41	Erkek	18	Doktora
2	34	Erkek	16	Y. Lisans
3	43	Kadın	25	Doktora
4	39	Erkek	39	Lisans
5	58	Erkek	36	Y. Lisans
6	28	Erkek	7	Y. Lisans
7	23	Erkek	7	Lisans
8	34	Erkek	10	Y. Lisans
9	25	Erkek	7	Y. Lisans
10	25	Kadın	7	Y. Lisans
11	23	Erkek	5	Lisans
12	26	Erkek	4	Y. Lisans
13	27	Erkek	8	Lisans
14:	24	Kadın	5	Y. Lisans
15	27	Erkek	8	Y. Lisans
16	35	Erkek	25	Lisans
17	41	Erkek	28	Orta Öğretim

Katılımcıların %21'ini kadın icracılar (n:3), %79'unu ise erkek icracılar (n:14) oluşturmaktadır. Öğretim elemanlarının cinsiyet dağılımına kıyasla nispeten kadın icracı oranının daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşülmüş kabak kemane icracılarının yaş ortalamaları 33 olduğu, en genç icracının 23, yaşça en büyük icracının ise 58 olduğu görülmüştür. Çalışma yılı bakımından icracıların çalışma yıllarının ortalaması 15 yıldır. Kabak kemane icracıları eğitim sevipleri bakımından incelendiğinde (n:9) yüksek lisans, (n:5) lisans mezunu, (n:2) doktora/ sanatta yeterlilik, (n:1) orta öğretim olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmanın konusuna ve problemine yönelik literatür taranarak kabak kemane ile ilgili tezler, makaleler, bildiriler ve kitaplara ulaşılarak incelenmiştir. Bu araştırmalar sonucunda konu ile ilgili doğrudan alakalı olan bölümler titizlikle analiz edilmiştir.

Araştırmadaki görüşme formları Gerekten' in (2020: 342) yayınlamış olduğu çalışmasındaki görüşme formlarından yararlanılarak kabak kemane öğretim elemanlarına ve icracılara uyarlanmıştır. Ayrıca alanında uzman beş (5) öğretim üyesi tarafından geçerliliği alınmıştır. Öğretim elemanlarına on beş (15), kabak kemane icracılarına ise on üç (13) açık uçlu soru sorudan oluşan bu görüşme formları internetten ve yüz yüze görüşülerek cevaplandırılmıştır. Katılımcılar ile bu görüşmelerin yapılabilmesi için Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş ve onay alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler analiz edilirken öğretmen elemanları ve icracıların isimleri gizli tutularak öğretmen elemanları için (U1), kabak kemane icracıları için (S1) gibi rumuz ifadeler kullanılmıştır. Görüşme formlarından elde edilen veriler için kodlar çıkarılmış bu kodlar aracılığı ile belirli temalar oluşturulmuş ve elde edilen cevaplar içerik analizine tabi tutularak tablolaştırılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

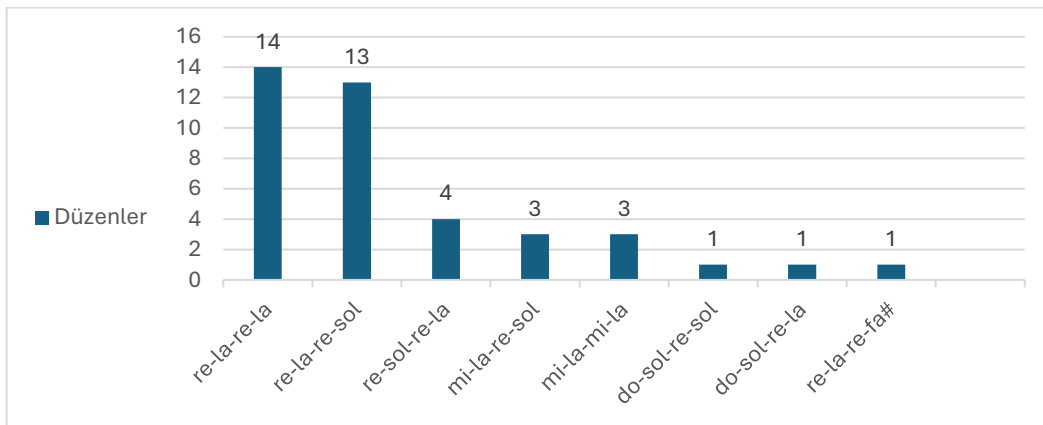
Öğretim Elemanlarının Akort Sistemleri Hakkındaki Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğretim elemanlarının kabak kemane akort sistemi ile ilgili görüşleri incelenilerek aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Kullandıkları Düzenlerin Listesi

Kullanılan Düzenler	Öğretim Elemanı Kodları	f
Re-La-Re-La (Kabak kemane düzeni)	U1,U2,U3,U4,U5,U7,U8,U9,U10,U11,U12,U13, U14,U16	14
Re-La-Re-Sol (Rast düzeni)	U1,U2,U3,U6,U7,U8,U9,U10,U11,U14,U15,U16, U17	13
Re-Sol-Re-La (Re karar düzeni)	U1,U2,U5,U7,	4
Mi-La-Re-Sol (Keman düzeni)	U7,U8,U13,	3
Mi-La-Mi-La (Kemança düzeni)	U2,U9,U15	3
Do-Sol-Re-Sol (Abdal düzeni)	U16	1
Do-Sol-Re-La (Abdal düzeni)	U9	1
Re-La-Re-Fa# (Eviç düzeni)	U9	1

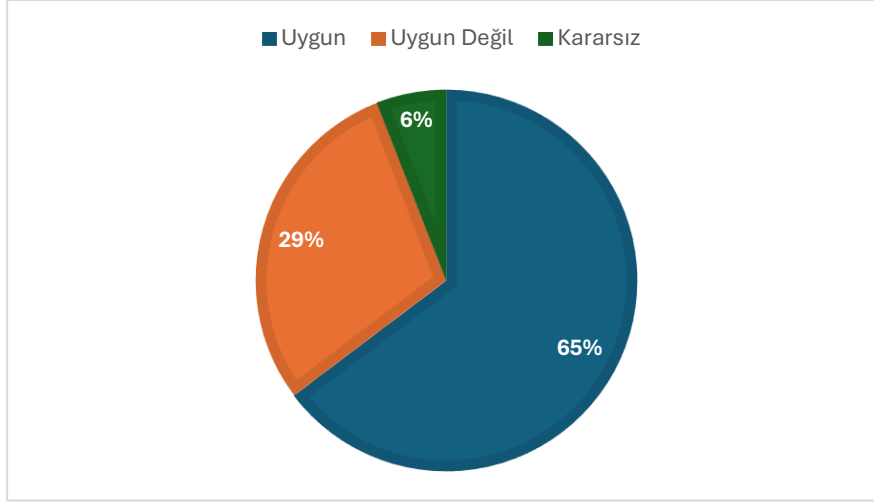
Tablo 3 incelendiğinde öğretmen elemanlarının kullandığı en yaygın düzenin kabak kemane düzeni (n:14) olduğu, ikinci yaygın kullanılan düzenin ise rast düzeni (n:13) olduğu, diğer düzenlerden olan re karar kabak kemane düzeni (n:4), keman düzeni (n:3), kemança düzeni (n:3), Abdal düzeni (n:2) ve eviç düzenini (n:1) nispeten daha az kullandıkları görülmektedir.

Şekil 1. Öğretim Elemanlarının Kullandıkları Düzenlerin Yaygınlık Seviyesi

Öğretim elemanlarının derslerinde kullandıkları en baskın düzenlerin re-la-re-la ve re-la-re-sol düzenleri olduğu tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarının yaygın olarak kullandıkları ilk düzeni kabak kemane düzeni ikinci düzeni ise rast düzeni olarak isimlendirdikleri görülmektedir. Kabak kemane düzeninde tellerin iki oktavda da aynı seslere akortlanmasının çalgıya yeni başlayan öğrencilerin perdeleri öğrenmesinde kolaylık sağlaması sebebiyle tercih edildiği düşünülmektedir.

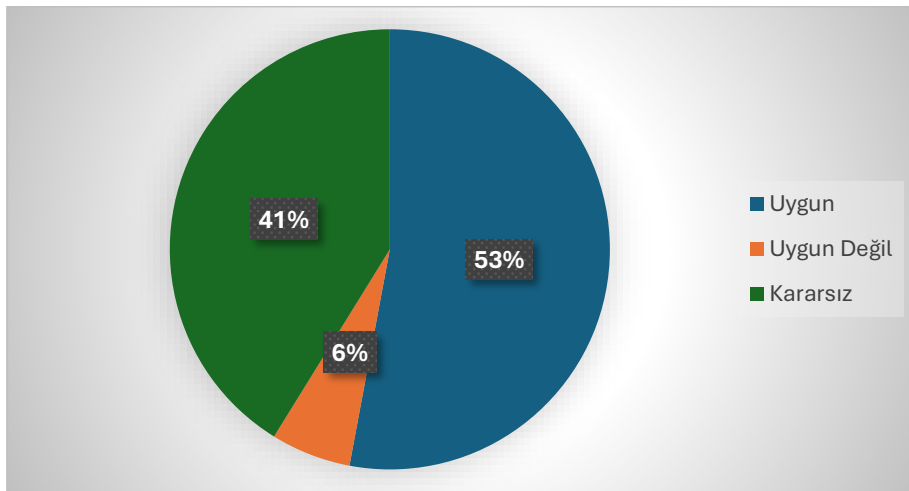
Şekil 2. Öğretim Elemanlarının "Düzen" Adlandırması ile İlgili Görüşleri

Yukarıdaki şekil incelendiğinde, kabak kemanede kullanılan akort şekillerine düzen denmesinin uygun olduğu (n:11) sonucu ortaya çıkmaktadır.

Türk halk müziği çalgısı olarak bilinen bağlamada tellerin farklı seslere akortlanarak bu akort sistemlerine düzen adı verildiği bilinmektedir. İcra edilecek yörenin veya eserin melodik ve makamsal yapısına göre şekillenen bu düzenlerin kabak kemanede de aynı amaçla kullanılmakta olduğunu görmekteyiz.

Kabak Kemane İcracılarının Akort Sistemleri Hakkındaki Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

İcracıların kabak kemane akort sistemi ile ilgili görüşleri incelenilerek aşağıda grafik ve tablo halinde verilmiştir.

Şekil 3. İcracıların "Düzen" Kelimesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

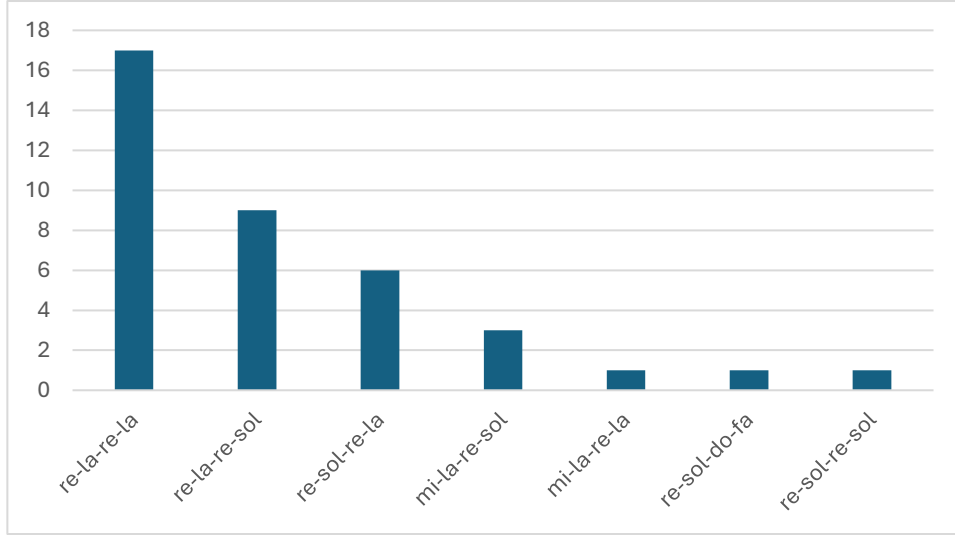
Kabak kemane icracılarının büyük çoğunluğu (n:9) kabak kemane için yapılan akort sistemlerine “Düzen” denmesinde bir problem görmediklerini belirtmişlerdir. Bir icracı (n:1) “*Akort sistemi*” denilmesinin daha uygun olacağını düşünmektedir. Geriye kalan icracıların verdiği cevaplarda ise “Kararsız” veya “Bu konu hakkında fikrim yok” (n:7) olarak görüş belirten icracıların sayısının da yüksek olduğu dikkat çekicidir.

Kabak kemane icracılarına kullandıkları düzenler ile ilgili sorular sorulmuş cevaplar aşağıda analiz edilerek tablolştırılmıştır.

Tablo 4. *İracıların Kullandıkları Düzenlerin Sıralaması ve Listesi*

İracı	1	2	3
S1	Re-La-Re-La	Re-La-Re-Sol	-
S2	Re-La-Re-La	Re-La-Re-Sol	Mi-La-Re-Sol
S3	Re-La-Re-	Re-La-Re-La	Mi-La-Re-Sol
S4	Re-La-Re-La	Mi-La-Re-La	-
S5	Re-La-Re-La	Re-La-Re-Sol	-
S6	Re-La-Re-La	Re-Sol-Re-La	Mi-La-Re-Sol
S7	Re-La-Re-La	-	-
S8	Re-La-Re-La	Re-Sol-Re-La	-
S9	Re-La-Re-La	Re-Sol-Do-Fa	-
S10	Re-La-Re-La	Re-La-Re-Sol	Re-Sol-Re-La
S11	Re-La-Re-La	-	-
S12	Re-La-Re-La	Re-La-Re-Sol	Re-Sol-Re-La
S13	Re-La-Re-La	-	-
S14	Re-La-Re-	Re-La-Re-La	-
S15	Re-La-Re-	Re-La-Re-La	Re-Sol-Re-Sol
S16	Re-La-Re-La	Re-Sol-Re-La	-
S17	Re-La-Re-La	Re-La-Re-Sol	Re-Sol-Re-La

Kabak kemane icracıların cevaplarından elde edilen bilgilere göre “Re-la-re-la” kabak kemane düzeninin en yaygın kullanılan düzen (n:14) olduğu anlaşılmaktadır. İkinci olarak yaygın kullanılan düzenin ise öğretim elemanları ile paralel olarak rast düzeni “Re-la-re-sol” (n:9) olduğu görülmektedir.

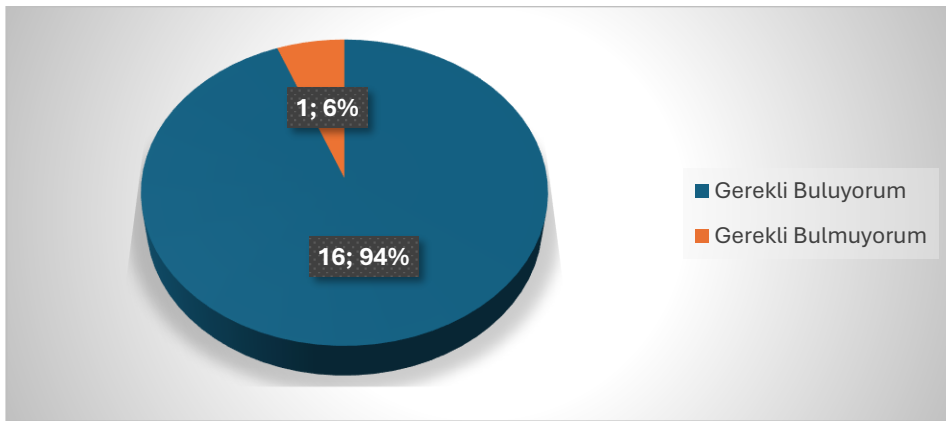

Şekil 4. Kabak Kemane İcraçılarının Kullandıkları Düzenlerin Yaygınlık Seviyesi

Tablo ve grafikten anlaşılacağı üzere kabak kemane düzeninin icracılar arasında sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. İcraçılarının ikinci olarak kullandıkları düzenin rast düzeni olduğu, üçüncü olarak 3. tel kararlı kabak kemane düzeni kullandıkları görülmektedir.

Öğretim Elemanlarının Transpoze ve Pozisyon Kullanımlarına İlişkin Bulgular

Öğretim elemanlarının derslerinde kullandıkları pozisyon, transpoze ve diğer yaylı çalgı tekniklerinden faydalanma durumları ile ilgili görüşleri aşağıda tablo ve şekiller aracılığıyla belirtilmiştir. Öğretim elemanlarının cevapları incelendiğinde büyük çoğunluğunun transpoze (n:14) ve pozisyon (n:12) uygulamaları yaptıkları görülmektedir. Öğretim elemanları öğrencilerin seviyelerin uygun olduğu durumlarda bu uygulamaları çalışmalarına dahil ettiklerini belirtmişler. Ayrıca öğretim elemanlarının kabak kemane farklı pozisyonların çalışılması konusunda büyük çoğunluğunun (n:16) bu çalışmaların gerekli olduğu yalnızca bir araştırmacının (n:1) gerekli bulmadığı görüşündedirler.

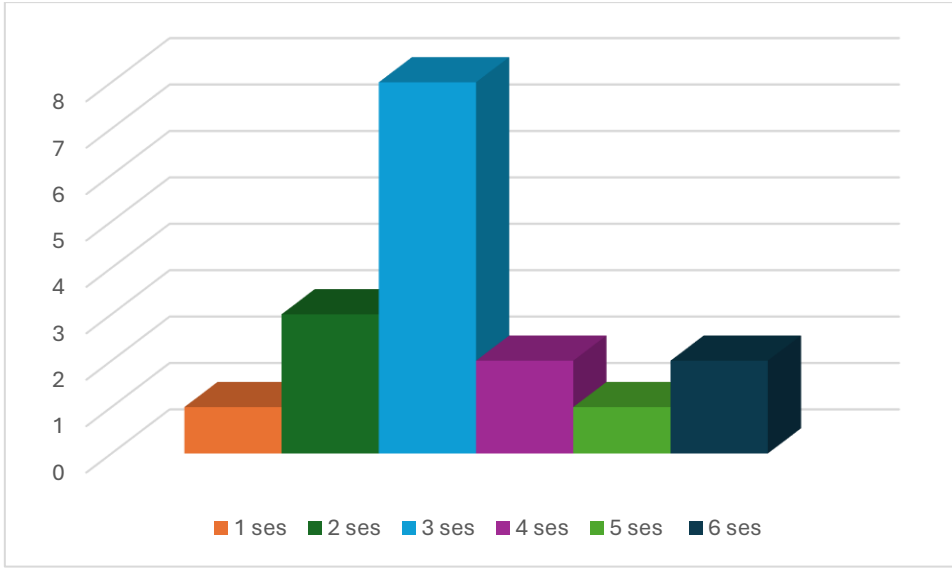

Şekil 5. Öğretim Elemanlarının Pozisyon Kullanımı Görüşleri

Öğretim elemanlarının tamamının (n:17) derslerinde transpoze yaptıkları tespit edilmektedir.

Şekil 6. Öğretim Elemanlarının Transpoze Kullanım Durumu

Şekil 7. Öğretim Elemanlarının Derslerinde Kullandıkları Transpoze Ses Sayıları

Öğretim elemanlarının konu ile ilgili görüşlerine göre derslerinde 1-6 perde arasında transpoze yaptıkları görülmektedir. Öğretim elemanları iki ses (n:3), dört ses (n:2), beş ses (n:1), altı ses (n:2) transpoze yaparak derslerini sürdürmektedirler.

Kabak Kemane İcracılarının Sahnede Kullandıkları Transpoze ve Pozisyon Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Kabak kemane icracılarının tamamının transpoze ve pozisyon kullandıkları tespit edilmiştir. İcracıların birçoğu (n:12) en az beş en çok yedi perdeye transpoze yaparken diğerleri (n:5) bir- dört ses arasındaki perdelere transpoze yapabilmektedir. Kabak kemane icracıları genellikle transpoze icraya mecbur olduklarını belirtmişlerdir. İcracıların bir bölümü transpoze ve pozisyon kullanırken bir bölümü ise elektronik ses işlemcileri kullanarak bu zorluklarla başa çıkmaktadırlar.

Tablo 5. İcracıların Transpoze ve Pozisyon Kullanım Durumları

Görüşler	İcracılar	f
Transpoze kullanıyorum	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8, S9, S10, S11, S12, S13, S14, S15, S16, S17	17
Pozisyon kullanıyorum	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8, S9, S10, S11, S12, S13, S14, S15, S16, S17	17
1-4 ses arası transpoze kullanıyorum	S7, S10, S12, S14, S15	5
5-7 ses arası transpoze kullanıyorum	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S8, S9, S11, S13, S16, S17	12

Kabak kemane icracılarının transpoze, pozisyon kullanım alanları hakkındaki görüşleri tablo halinde aşağıda sunulmuştur;

Tablo 6. İcracıların Pozisyon-Transpoze Kullanım Alanları

Transpoze-pozisyon kullanım alanları	Kabak kemane icracıları	f
Solo icra	S3,S4,S5,S13,	4
Toplu icra	S1,S6,S9,S10,S11,S12,S17	7
Her ikisi de	S2,S7,S8,S14,S15,S16,	6

Tablodan anlaşılacağı üzere bazı icracıların (n:7) toplu icra alanlarında bazılarının (n:4) solo icra alanlarında bir grubun da (n:6) her iki alanda da transpoze ve pozisyon teknikleri kullandıkları görülmektedir.

Öğretim Elemanlarının Transpoze Becerilerinin Geliştirilmesi ile İlgili Kaynaklar Hakkındaki Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğretim elemanlarının görüşlerini halk müziği eserlerinin bazı bölümlerinin etüt ve egzersizlere dönüştürülmesi, farklı makam dizilerinde ve farklı karar tonlarında içerisinde gam çalışmaları olan etüt egzersiz üretilmesi, üretilen bu materyallerin öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerine uygun olması gibi konular oluşturmaktadır.

Öğretim elemanlarının transpoze icra ile ilgili çalgı metotlarından yararlanılması konusundaki görüşlerinden elde edilen verilere göre büyük çoğunluk (n:6) iki çalgı metodundan da faydalanılması gerektiği görüşündedir. Bazı öğretim elemanları (n:4) sadece keman, bazıları ise (n:3) sadece kemança metotlarından faydalanılması gerektiği görüşünü desteklemektedir. Diğer öğretim elemanları ise (n:4) kabak kemane için ayrıca tasarlanması gerektiği görüşündedirler.

Tablo 7. Öğretim Elemanlarının Metot Tavsiyeleri

Metot tavsiyeleri	Öğretim elemanları	f
Kemança Metodu	U4,U13,U14,	3
Keman metodu	U2,U5,U6,U8,	4
Her ikisi de	U1,U7,U9,U10,U15,U16	6
Hiçbiri	U3,U11,U12,U17	4

Öğretim elemanları kabak kemane yapılacak olan transpoze çalışmalarının hem eser temelli hem de etüt, egzersiz temelli çalışmalar olması konusunda hemfikirdirler (n:11). Bazı öğretim elemanları ise eser temelli (n:3), etüt temelli (n:3) görüşünü desteklemektedirler.

Tablo 8. Öğretim Elemanlarının Etüt-Egzersiz Tavsiyeleri

Etüt- egzersiz tavsiyeleri	Öğretim elemanları	f
Eser temelli	U1,U12,U17	3
Etüt temelli	U5,U6,U8,	3
Her ikisi de	U2,U3,U4,U7,U9,U10,U11,U13,U14, U15,U16,	11

Öğretim elemanlarının kabak kemane eğitimi ile ilgili ürettikleri metotların içeriği hakkındaki bilgilere göre; kendilerinin ürettiği egzersizler ve etütlerin olduğu ancak bu çalışmaları yayımlamakta çekimser davrandıkları bulgusuna ulaşılmaktadır.

Tablo 9. Öğretim Elemanlarının Ürettikleri Etüt, Egzersiz ve Metotlar

Etüt- egzersiz üretimi	Öğretim elemanları	f
Metot	U3,U8,U11,	3
Etüt, egzersiz	U1,U2,U3,U4,U5,U7,U8,U10,U11,U12,U13, U14,U15,U16,U17	15
Transpoze, pozisyon çalışmaları	U2,U3,U7,U8,U11,U13,U14,U15,U16,U17	10

Öğretim elemanlarının konu ile ilgili cevaplarına bakılarak üçünün metot çalışmasının olduğu, bazı öğretim elemanlarının (n:15) çalışmaları içerisinde etüt egzersizler olduğu fakat yayımlamadıkları, bu çalışmaların birçoğunda (n:10) transpoze ve pozisyon çalışmalarının olduğu tespit edilmiştir.

Öğretim elemanlarının görüşlerine göre öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile ilgili duruş, tutuş, teknik yeterlilik (n:9), sağ sol el koordinasyonu (n:7), entonasyon (n:5), çalgı hakimiyeti (n:11), nazari bilgiler (n:4), temel pozisyon bilgisi (n:6), ajilite (n:6) gibi konular öne çıkmaktadır.

Tablo 10. Öğrencilerin Transpoze Eğitiminde Gerekli Hazırbulunuşluk Durumları

Görüşler	Öğretim elemanları	f
Entonasyon hakimiyeti	U1, U7, U13, U14, U16	5
Sağ sol el hakimiyeti	U1, U2, U4, U6, U9, U15, U17	7
Enstrüman hakimiyeti	U1, U3, U5, U7, U8, U9, U10, U13, U14, U16, U17	11
Makam ve Solfej bilgisi	U8, U9, U11, U15	4
Teknik yeterlilik, Tutuş ve duruş pozisyonu	U1, U2, U6, U7, U10, U12, U15, U16, U17	9
Temel pozisyon bilgisi	U1, U2, U3, U7, U8, U16	6
Hızlı, zor pasajlar çalabilme	U1, U2, U6, U12, U14, U16	6

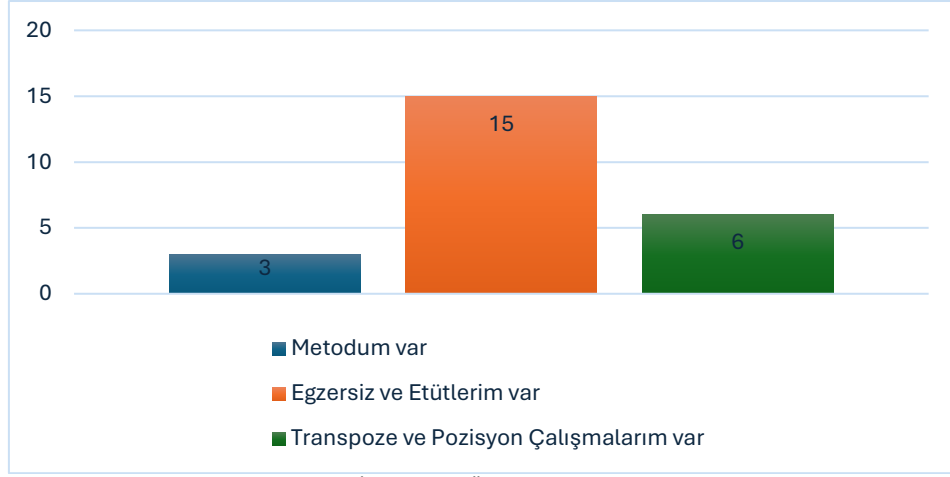
Transpoze Çalışma Materyallerinin Geliştirilmesine Yönelik Kabak Kemane İcracılarının Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Elde edilen veriler ışığında üç kabak kemane icracısının metot çalışmasına sahip olduğu, birçoğunun (n:15) etüt ve egzersizler ürettikleri, fakat transpoze ve pozisyon çalışmalarının çok fazla yer almadığı bilgisine ulaşılmaktadır.

Tablo 1. Kabak Kemane İcracılarının Ürettiği Metot, Etüt-Egzersiz Durumları

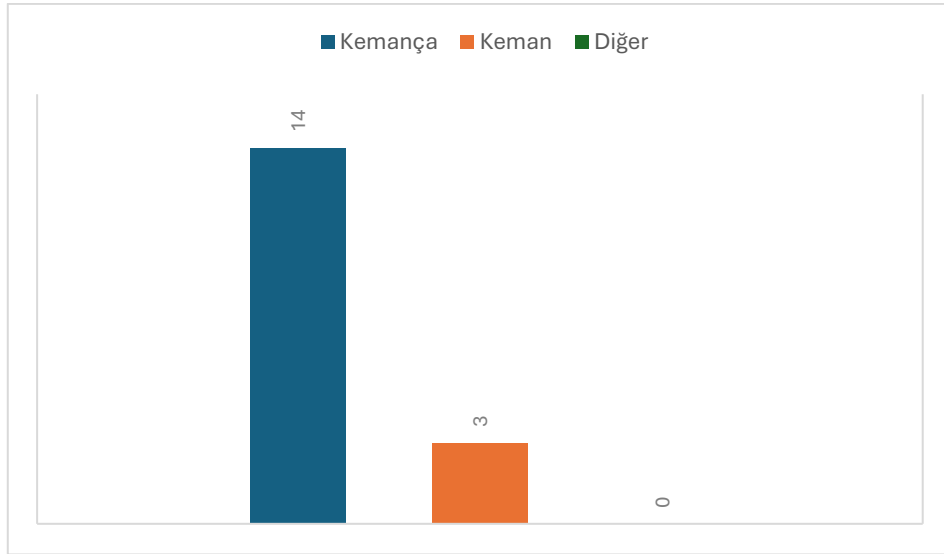
Metot, etüt-egzersiz üretme durumları	Kabak kemane icracıları	f
Metot	S1,S4,S5,	3
Etüt, egzersiz	S1,S2,S3,S4,S5,S6,S7,S8,S9,S10,S11, S12,S15,S16,S17	15
Transpoze, pozisyon çalışmaları	S1,S3,S5,S6,S9,S17	6

Kabak kemane icracılarının büyük çoğunluğunun (n:15) etüt ve egzersiz ürettiği, ortaya çıkan bu materyallerin içerisinde transpoze ve pozisyon uygulamalarının olduğu (n:6), üç icracının da metot çalışması ürettiği ortaya çıkmaktadır.

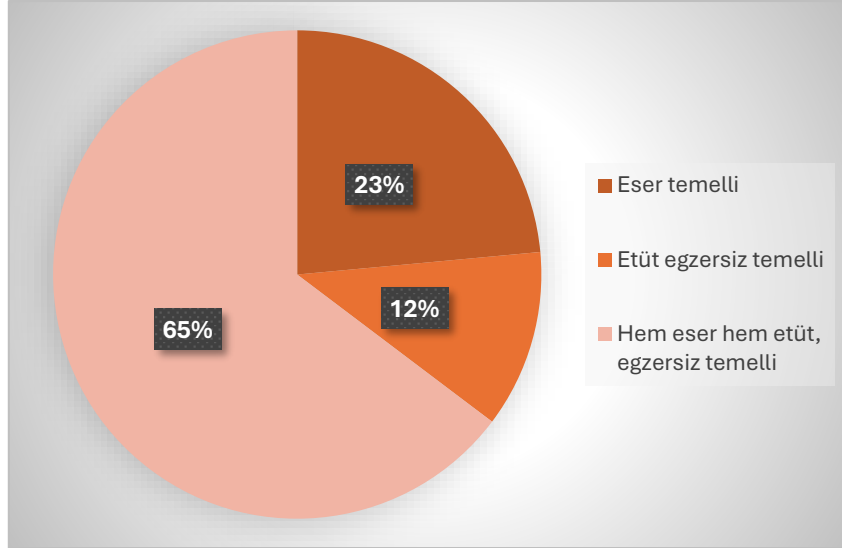
Şekil 8. İcracıların Ürettikleri Metot ve Egzersizler

İcracılarının kabak kemanede transpoze becerilerinin geliştirilmesi için temel alınması gereken yaylı çalgı metodu tavsiyelerine bakıldığında çoğunlukla kemañça (n:14), keman (n3) gibi çalgıların ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca kabak kemane icracıları (n:11) üretilecek olan transpoze temelli çalışmaların hem eser hem de etüt-egzersiz temelli olması görüşünü desteklemektedirler. Diğer yandan bazı icracılar ise sadece eser temelli (n:4), sadece etüt-egzersiz temelli (n:2) olması görüşündedirler.

Şekil 9. İcracıların Metot Tavsiyeleri

Şekil 10. İcraçıların Egzersiz Oluşturma Tavsiyeleri

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çalışmadaki katılımcı öğretim elemanlarının demografik bilgilerine bakıldığında yaş ortalamalarının 41 olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının büyük bir bölümünün öğretim görevlisi kadrosunda görev yaptıkları, ayrıca büyük çoğunluğunun yüksek lisans mezunu oldukları görülmektedir. Öğretim elemanlarının cinsiyet dağılımına bakıldığında ise sadece birinin kadın olduğu görülmüştür. Bu veri ışığında kabak kemane eğitimi alanında erkek cinsiyetin çoğunlukta olduğunu söylemek mümkündür.

Öğretim elemanları derslerinde farklı akort sistemleri öğretmektedirler ve bu akort sistemlerine düzen adı vermektedirler. En yaygın kullanılan düzenler “Kabak kemane düzeni (re-la-re-la), Rast düzeni (re-la-re-sol), Üçüncü tel kararlı kabak kemane düzeni (re-sol-re-la), Keman düzeni (mi-la-re-sol), Azeri/Kemança düzeni (mi-la-mi-la), Eviç düzeni (re-la-re-fa#), Bozlak/Abdal düzeni (re-la-mi-la, do-sol-re-la)” olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretim elemanlarının derslerinde kullandıkları en baskın düzenin “Re-la-re-la” (Kabak kemane düzeni) ve “Re-la-re-sol” (Rast düzeni) olduğu görülmektedir. Eğitim sürecinde kabak kemane düzeninin sık kullanılması sebebinin her iki oktavda da perde yerlerinin aynı olması ve öğrenme sürecini kolaylaştırması nedeniyle seçildiği düşünülmektedir. Öğretim elemanlarını eğitimlerine başlangıç seviyesinde kabak kemane düzeni ve rast düzeni kullanarak başlamakta dırlar. Fakat ileri düzey seviyelerde hangi düzenlerin hangi sıra ile öğretileceği konusunda fikir ayrılıkları olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin de ulusal kabak kemane eğitiminde metodolojik birlik olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretim elemanlarının görüşleri ışığında pozisyon ve transpoze icra alanlarına yönelik üretilen etüt, egzersiz ve örnek eserleri çalışmanın öğrencilerin deşifre algılarını arttırdığı, farklı tonlardaki eserleri daha kolay solfej ve icra ettikleri, parmak becerilerini geliştirdikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Çelik’in kabak kemane farklı pozisyonlarda egzersiz yapılmasının, çalgı tekniğinde büyük gelişim sağlayacağı görüşü bu anlamda çalışmamızı destekler niteliktedir (Çelik, 2019: 115).

Araştırma kapsamında görüşülen öğretim elemanlarının tamamının derslerinde transpoze eğitim verdikleri görülmektedir. Bazı eğitimciler 1 sese bazı eğitimciler ise 6 sese kadar transpoze eğitimi vermektedir. Transpoze

edilecek ses sayısı öğretim elemanları tarafından belirlenmekte ve öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerine göre değişmektedir. Bu seviyelerinde genellikle lisans 3 ve 4 seviyelerinde olduğu görülmektedir.

Öğretim elemanlarının çoğunluğunun belirli bir metot olmadan eğitimlerine devam ettikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Az sayıda öğretim elemanın keman, kemança, ve viyola metotlarından faydalanırken bir öğretim elemanı kabak kemane metodu eşliğinde derslerini işlediğini belirtmiştir. Günümüzde kabak kemane metotlarının sayıları nicel olarak artmış olmasına rağmen bu metotların öğretim elemanları tarafından kullanılmıyor olması dikkat çekicidir.

Kabak kemanede transpoze eğitim için öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerinin tespiti ile ilgili öğretim elemanlarının ortak görüşleri; enstrüman hakimiyeti, entonasyon becerisi, sağ, sol el koordinasyonu ve hakimiyeti gibi konulardan oluşmaktadır. Öğretim elemanları öncelikle bu kazanımları sağlayan öğrencilerin transpoze çalışmalarının uygun olacağı görüşündeler.

Çalışmadaki katılımcı kabak kemane icracılarının demografik bilgilerin elde edilen verilere göre icracıların yaşlarının ortalamasının 33 olduğu görülmektedir. İracıların eğitim seviyelerine bakıldığında ise baskın çoğunluğun lisans ve yüksek lisans mezunu oldukları görülmektedir. İracıların cinsiyet dağılımına bakıldığında kadın icracıların (n:3) erkek icracılara (n:14) oranla sayılarının az olması dikkat çekicidir. İracıların büyük bir bölümünün akademik alanda veya özel ders yoluyla çalgıyı öğrendikleri bilgisinden yola çıkılarak kabak kemanenin akademik ve özengen eğitiminin yaygınlaştığını söylemek mümkündür.

İracılar da kabak kemanede kullanılan akort sistemlerini düzen olarak adlandırmaktadırlar. İcra edilen eserde daha iyi bir ahenk elde etmek için bağlamada kullanılan düzenler gibi kabak kemanede de bu düzenlerin kullanıldığı görülmektedir (Akyol, 2017: 168). En yaygın kullanılan düzenlerin ise “Kabak kemane (re-la-re-la), Rast düzeni (re-la-re-sol), Üçüncü tel kararlı kabak kemane düzeni (re-sol-re-la) olduğu ve bu verilerin öğretim elemanlarının görüşleri ile paralellik gösterdiği sonucuna varılmaktadır.

Kabak kemane icracılarının sadece üçünün yayımlanmış metodu olduğu, diğer icracıların da çalışmaları olduğu fakat yayımlamadıkları bilgisine ulaşılmaktadır. Bu bilgidен yola çıkılarak bazı icracıların ürettikleri eserleri yayımlamakta çekingen davrandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kabak kemane icracılarından elde edilen verilere göre kabak kemane eğitiminde kullanılan kemança metotlarının kabak kemanenin transpoze icra kapasitesini arttıracığı söylenebilir. Bunun sebebinin kemança ile kabak kemanenin aynı aileye sahip, geleneksel yaylı bir çalgı olması gösterilebilir. İracılar kabak kemanenin transpoze eğitimi için üretilecek metotların hem etüt, egzersiz hem de eser temelli olması görüşündedirler. Bu veriden yola çıkılarak üretilecek olan metotların sadece belirli eserler üzerinde değil farklı melodik yapıdaki eserler üzerinde de öğrencilerin transpoze kapasitesinin geliştirilebileceği öngörülmektedir.

İracıların tamamının icra ettikleri eserlerde transpoze ve pozisyon teknikleri kullandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Sahnede kullandıkları düzenler uygun olsa bile solistin ses genişliği, kadın erkek solist farklılığı, eserlerin ses genişliği gibi sebeplerden dolayı transpoze ve pozisyon tekniklerine ihtiyaç duymaktadırlar. Kabak kemane icracılarının bu gibi durumlarla baş etmekte zorlandıkları görülmektedir. Çoğu zaman iki farklı düzene akortlanmış kabak kemaneler ile, kimi zaman mümkün olan seslere transpoze yaparak, kimi zaman da dijital transpoze cihazları ile bu durumun üstesinden gelmektedirler.

Hem kabak kemane icracılarının hem de öğretim elemanların kabak kemanenin transpoze eğitimi ile ilgili görüşleri dikkate alınarak üretilecek olan egzersiz, etüt ve örnek eserler ile desteklenerek üretilecek olan metotların kabak kemane eğitimine ve icrasına büyük katkılar sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akyol, A. (2017). Kabak Kemanenin Dünü Bugünü ve Yarını. İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 3(1), 161-179. <https://doi.org/10.22252/ijca.337011>
- Cevher, M. H. (2015). Gelenekten Geleceğe Türk Musikisinin Üretim, Aktarma ve Öğretim Sorunları, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Çalıştay
- Çelik, Ö. (2019). Kabak Kemane İçin Pozisyon Değiştirme Önerileri. Eurasian Journal of Music and Dance (15), 105-116. <https://doi.org/10.31722/ejmd.668511>
- Dincel, D. (2024). *Kabak Kemanede Transpozisyon Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Öğretim Tasarısının Öğrenci Başarılarına Etkisi* (Yayımlanmış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya
- Eşigül, T. (2021). Anadolu'nun Kadim Tınısı Kabak Kemanede Yenilikçi Yaklaşımlar. Online Journal of Music Sciences, 6(2), 195-221. <https://doi.org/10.31811/ojomus.1026560>
- Gereken, S. E. (2020) *Bağlamada/Sazda Misket Düzeni İçin Egzersiz ve Etütlere Dayalı Öğretim Modeli Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi* (Yayımlanmış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya
- Gereken, S. E., ve Özdek, A. (2020). Bağlamada Türkülere Dayalı Misket Düzeni Öğretimi İçin Perde Dizilimi Temelli Bir Repertuar Önerisi. Online Journal Of Music Sciences, 5(2), 103-134. <https://doi.org/10.31811/ojomus.827424>
- Yin, R. (1984). Case Study Research: Design and Methods (3. Basım). California: Sage Publications.
- Yöntem, V., ve Türkmen, U. (2023). Kabak Kemanede Kullanılan Sağ ve Sol El Tekniklerine Yönelik Eğitimci ve İcracı Görüşleri. Eurasian Journal of Music and Dance (22), 90-110. <https://doi.org/10.31722/ejmd.1189520>